

Šolske potrebešćine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnar-
jevih zvezkov ter vseh priprav za
obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

Matice stopilo v zvezo z vodstvom tukaj-
šnje licejske knjižnice in muzeja »Ru-
dolfin«; Matica bo rada sodelovala to-
zadevno prošnjo, ki bi šla na visoko vla-
do. — V okviru Matice Hrvatske se izde-
luje načrt za veliko ilustrirano delo v Istri,
ki bi se mu pozneje pridružila slična dela
o Banovini, Sloveniji, Dalmaciji, Bosni.
Matica Slovenska je ta načrt izročila v
presojo slovenskim strokovnjakom. Knji-
ga bi morda mogla iziti kot skupna edi-
cija obeh Matic. — Za leto 1912. manjka
z ozirom na proračun še 3000 kron udnine.
Članov je plačalo dozdaj 2463.

Koledar Družbe sv. Cirila in Metoda
je izšel. Prinaša poleg seznama družbenih
članov in računskega pregleda tudi nekaj
člankov poucn vsebine, posebno zani-
miv je pregled CM. Družbe na Koroškem.
Koledar vsem toplo priporočamo.

Politiški pregled.

* **Lahi in Avstrija.** »Corriere della
Sera« izrečno izjavlja, da obstoji največja
nevarnost za Italijo v tem, da bi se Av-
strija s Srbijo mirnim potom sporazumela.
Ker bi utegnili priti do sporazuma, pravi
rečeni list, postaja za Italijo položaj jako
resen »assai grave«. — Kakor kaže, hodi
naša diplomacija po kostanj v žerjavico
za Italijo. Vse simpatije smo izgubili na
Balkanu, sedaj pa naša diplomacija dela za
italijanska stremeljenja. Neki ugleden Lah
je izjavil: Položaj se za nas ugodno obra-
ča. Italija si polagoma pridobiva sim-
patije Jugoslovanov, gojenju katerih hoče
obračati največjo skrb. Kakor hitro bi pa
bila Avstrija zapletena v vojno s kako
državo, izjavila bi vladna Italija, da se
mora ozirati na željo ljudstva, pretrgala
bi dosednje obveznosti in storil bi to, na
kar se že toliko let pripravljala: osvobodit-
ev bratov pod »tujim« jarmom.

* **Čehi in Albanija.** »Venkov« piše:
Čehi zahtevamo naj se nam dovolijo
tiste pravice, ki jih hočejo dati Nemci
in Madžari Arnavtom. Se manj zahteva-
mo. Dajte šole Slovakom, vrnite jim za-
rubljeno narodno imetje, ne kaznujte in
ne zapirajte jih več za to, če slovaško
govore. Dajte Čehom vseučilišče na Mo-
ravskem, ne zatvarjajte nam šol na Du-
naju, ne zasledujte naših ljudi zato, ker
svojo narodnost priznavajo, dovolite nam
češki uradni in armadni jezik, ne raztr-
gajte našega kraljestva, ne uničite naših
manjšin, ne ponemčujete nas s silo na Mo-
ravskem in v Šleziji, uvedite na Dunaju
češko službo božjo in ne podirajte če-
ških nagrobnih spomenikov. Vi, ki ni-
mate nič naimanjšega smisla in čuvst-
va za kulturne delovne in napredne na-
rode avstro-ogrske države, se upate pred
vsem svetom trditi, da vam gre le za
kulturne in moralne koristi Albanije. To
je narobe svet, vnebovpijoča neodkrito-
srčnost in faizejstvo!

* **Novi dreadsoughti.** »Narodni Listy«
poročajo, da se je v avstrijski delegaciji
izjavilo, da se vrši bodoče zasedanje dele-
gacij marca 1913. Delegaciji se predloži
predlog za kredit 300 milijonov kron za
zgradbo štirih novih dreadsoughtov.

Srednješolski vestnik.

* **Društvo slovenskih profesorjev**
vnovič vlijudo vabi vse izprašane slo-
venske prof. kandidate in pa tudi vse one,
ki stoje neposredno pred izpitom, še študi-
rajo, oziroma so se letos nanovo posve-
titi filozofičnemu študiju, naj se javijo od-
boru z vsemi potrebnimi podatki, ako
tega še dosedaj niso storili. Le z natanč-
nim statističnim pregledom more z us-
pehom zastopati koristi mlajših moči. Rav-
notakom se more pri eventualnem posre-
dovanju ozirati le na one, ki so se javili.
V interesu neprijavljenih mlajših gospo-
dov tovarišev je torej, da naznanijo dru-
stvu svoje ime, stroko in stadij izpita,
odnosno stadij študija, v katerem se naha-
jajo; že izprašani pa nenastavljeni datum
izpita.

* **Reklama za nemško gimnazijo v**
Gorici. Odkar so ustanovili slovenske in
italijanske paralele na goriški gimnaziji,
gre nemški oddelek svojo rakovo pot in le
slovensko-italijanski brezbriznosti se je
bilo letos zahvaliti, da ni bilo treba za-
preti že letos prvega razreda nemškega
zavoda. Ker ni bilo več prostora v starem
gnilem poslopju in ker so zaradi tega raz-
redi nastanjeni po mnogih privatnih po-
slopih v Gorici, kar povzroča stroške in

velike sitnosti se je vlada odločila, da
zgradi novo moderno poslopje ki bi od-
govarjalo vsem zahtevam takega veli-
kega zavoda. Kupila je v ta namen letos
prostorno Formentinijevo vilo s krasnim
parkom. Z veseljem smo pozdravljali in
odobravali ta vladin sklep, s katerim je
dokazala, da vendar nismo v Turčiji, ka-
kor so sklepali nekateri. Saj Avstrija rada
skrbi za šole, le da so te nemške! Druge
prihajajo, ako postaja kak pribetek od na-
kupa novih topov, oziroma dreadsoughtov.
A mi smo obračali, na Dunaju pa so
obrnili. Strmite, kaj je določilo naučno
ministrstvo! »Corriere« piše, da ostaneta
slovenski in italijanski oddelek v starem
poslopju in da nemškega premeste v novo
palačo. Razložek med starinsko bajto in
med Formentinijevo palačo, obdano s
krasnim parkom, je tako velik, da bodeta
marsikak slovenski, oziroma italijanski
oče že radi higijeničnih ozirov pošiljala
otroke v nemški zavod. Higijenične raz-
mere v starem poslopju so namreč pod
vsako kritiko. Mi protestiramo proti temu,
da bi se s takimi sredstvi delala reklama
za nemško gimnazijo!

Obrambni vestnik.

* **Preseplejeni in oti.** Pod tem na-
slovom je prinesel novi koledar Družbe
sv. Mohorja povest za slovensko ljud-
stvo. Pisatelj dr. J. Pregelj si je izbral za
eno glavnih oseb učitelja. A ne predstavl-
ja ga slovenskemu ljudstvu kot učitelja,
temveč kot — pohujševalca in zapeljiv-
ca. Naj sledi kratka vsebina povesti. Sre-
čni so bili ljudje na Visokem. A njih srečo
in enakomerno življenje je prekinila grad-
ba nove šole in učiteljev prihod. Učitelj
tako začne vabiti ljudi v krmo h Mihcu
ter jih zapeljuje k pijančevanju in igranju.
Začne se družiti s — pobalini. Prireja
plese, katerim sledi vedno — pretep. Prej
mirni ljudje se začnejo rezati z noži.
Otroci se ne zinenijo več niti za — umira-
joče starše. Sreča in blaginja sta izginili
iz vasi. Da bi pa prikriti krčmar in neod-
kritosrčni učitelj ujela še več ljudi, usta-
novi učitelj društvo. Učiteljev mešan zbor
ima svoje pevske vaje v krčmarjevem sa-
lonu. Odkar je postavil Mihc v salonu
še šumen avtomat, je ta središče splošne
omike. A hvalohlepni učitelju še to ni
dovolj. On nikakor ne more videti, da
ljudstvo spoštuje dobrega in ponižnega
duhovnika. Zato začne rohati proti ubo-
gemu starčku. Da, posreči se mu, da pri-
vede ljudi celo tako daleč, da ti začnejo
pobijati šipe častitljivemu duhovniku. A
greh se kaznuje. Učitelj učka najprej ve-
liko ponižanje. Urednik »Resnice« mu v
pričo vseh meščanov prisloji zausnico. Ne
izostane pa tudi božja kazen. Plaz odnese,
ravno v času, ko učitelj najbolj ruje zo-
per duhovnika, salon in podsuje učitelja.
Res, pretresujoča in »poučna« povest.
Vsa čast gospodu pisatelju. Goriški »Novi
Čas« utegne dobiti v njem vnetega so-
trodnika. Tovariši, podpirajte Družbo sv.
Mohorja, ki širi med slovensko mladino
in ljudstvo take spise! Priporočajte jo!

* **Učiteljstvo izstopi iz Mohorjeve**
družbe! Kaj tako gnusnega, tako podlega
še nismo kmalu čitali: V letošnjem Mo-
horskem koledarju je med drugim tudi po-
vest »Preseplejeni in oti«. Glavno vlogo
v tej povesti, ki je skrajno tendenciozna,
imata učitelj in župnik. Človeka mora
pograbit jeza, ko čita to povest! Edini
namen vsega spisa je, učiteljstvu vzeti
še to trohico ugleda, kar ga ima, da, ra-
hločutnj mora obupati nad toliko hudo-
bijo, ki je tu nakupičena. Ali smo res po-
polnoma brezpravni, ali se res sme na
tako nesramen način proti učiteljstvu
hujskati? Kje so oblasti, ti strogi cenzorji,
če je treba konfiscirati kakšen nedolžen
članek v naprednih listih? Skoro se nam
usiljuje misel, da to pisarjenje odobra-
vajo! A pride čas plačila prejalislej! Uči-
teljstvo! Naša dolžnost je, da izstopimo
vsi brez izjeme iz družbe ki je, milo re-
čeno, tako netaktna, da pusti žaliti stan,
ki ga je dosedaj prištevala svojim najzve-
stejšim naročnikom! Prečitajte povest sa-
mi in videli boste, na kako gnusen, ne-
sramen način se nas blati! Noben značajan
učitelj, nobena značajna učiteljica ne more,
ne sme biti še nadalje ud Mohorjeve dru-
žbe!

Učiteljski konvikt.

Velikodušno darilo. Tvrda M. Grub-
bauerjevi sinovi v Lincu, tovarna šolskih

zvezkov je darovala »Društvo za zgrad-
bo učiteljskega konvikta v Ljubljani« od
letošnjega izkupička 700 K reci: sedemsto
kron. V imenu društva se p. n. Grubarje-
vim sinovom zato velikodušno darilo naj-
topleje zahvalujemo, hkrati pa prosimo
stanovskozavedno učiteljstvo, da rabi v
šolah edinole Grubbauerjeve šolske zve-
zke, ki so izvrstne kakovosti ter vstre-
zajo v vsakem oziru vsem zakonitim pred-
pisom. Kdor podpira nas, podpiramo ga
tudi mi; zato pa uvedimo po vseh šolah
na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem,
Primorskem, v Istri in Dalmaciji Grub-
bauerjeve šolske zvezke. Če bo prihodnje
leto izkupiček še večji, bo tudi darilo na-
šemu društvu toliko večje; zato pa:
»Svoji k svojim!«

Letnina za leto 1912: Josip Ivančič,
učitelj v Poljubinu pri Tolminu; Janez
Zupančič, nadučitelj v Ratečah pri Beli-
peči. Hvala!

Društvo za zgradbo učiteljskega kon-
vikta je izdalo pravkar te-le nove knjige
za mladino: A. Rape: »Mladini« II. in III.
zvezek. — E. Gangl: »Zbrani spisi« III.
zvezek. — Jos. Ribičič: »Spisi za mladi-
no« I. zvezek. V tisku sta pa IV. in V.
zvezek »Spisov Mišjakovega Julčka«. —
Mi delamo in jahamo, psi pa lajajo in
grizejo!

Kranjske vesti.

Fran Orožen.

Dne 26. t. m. zjutraj je po dolgi in
mučni bolezni umrl v Ljubljani Fran Oro-
žen, c. kr. profesor ljubljanskega učitelji-
šča, star 59 let. Pokojni prof. Orožen je bil
kot človek in učitelj izredno blagega in
plemenitega srca. Na ljubljanskem učite-
lišču je deloval 23 let. Živahno delavnost
pa je razvijal kot pisatelj učnih knjig ter
kot pisatelj znanstvenih del — bil je ne-
umorno vztrajen delavec na šolskem, pe-
dagoškem in kulturnem polju. Bil je so-
trodnik »Slovenske Matice«, ustanovil je
»Slovensko Planinsko Društvo«, ki mu je
bil dolgo vrsto let predsednik, bil je tudi
ustanovnik in prvi predsednik »Društva
slovenskih profesorjev«. — Tudi našemu
listu je bil sotrudnik. Pisal je vanj »Usta-
voznanstvo«, ki smo ga pozneje izdali v
posebni knjigi. — Izvrstnemu šolniku in
iskrenemu prijatelju naprednega sloven-
skega učiteljstva bodi ohranjen blag spo-
min!

—r— **Ljudsko šolstvo.** Imenovani so:
Anton Kadunc, nadučitelj, Banjaloka; Ana
Lebar na pomožnem razredu za duševno
zaostale otroke na IV. mestni deški šoli v
Ljubljani; Marjeta Cundrč na mestni slo-
venski deklški šoli v Ljubljani; Ana Goli,
Gorenji Logatec; Ernestina Schott, Blo-
ke; Josipina Martinčič, Rakek; Leopoldi-
na Sirc, Toplice pri Zagorju; Jan. We-
ber, Dol. Zdiho; Kristina Demšar pride
v Podkraj in Viktorija Uršič v Šmartno
pri Litiji. Na Viču se sistemizirajo štiri
definitivna učna mesta. Ljudska šola v
Črnem vrhu se razširi v trirazrednico, v
Moravčah v štirirazrednico. Učno me-
sto se ustanovi na Dobravi in poseben
oddelek za oddaljene otroke v Višnji gori.
Dalje so imenovani: M. Humeč-Perha-
vec, Krško; Marija Zagorjan, St. Rupert;
Franciška Lunder za dnevno zavetišče pri
IV. mestni deški šoli v Ljubljani.

Goriške vesti.

—g— **Učiteljska usposobljenja** pri je-
senskem terminu v Gorici so si pridobili
slednji kandidati in kandidatkinje: a) s
slovenskim učnim jezikom: Andrejčič
Ivan, Cibič Karel, Del Cott Olga, Droč
Zofija, Fakin Vincencij, Ipavec Armin,
Ivančič Ljudmila, Jug Ignacij, Jurko Emi-
lija, Kabal Ljudevit, Kancler Antonija,
Klavora Adolf, Lenarčič Ema, Pahor Sla-
vica, Pečar Elizabeta, Požar Ljudmila,
Rustja Karel, Rukli Marija, Šavli Valerija,
Ščuka Franc, Škof Franc, Štih Josipina,
Štrukelj Maks, Troha Fran, Visenjak Je-
rica, Vodopivec Alojzij, Žagar Ferdinand;
b) s slovenskim in nemškim učnim jezi-
kom: Ambrožič Josipina, Čej Marija, De-
reani Ivanka, Dugar Marija, Gorup Urban,
Horvat Ernst, Janovski Josipina, Jur-
ko Olga, König Marija, Kuhar Ivan, Lekše
Marija, Mlekuž Ljudmila (z odliko), Pagon
Franciška, Šlokar Albina, Soban Josipina
(z odliko), Stegu Angela, Surz Marija,
Salamun Marija, Vrečko Martin; c) z ita-
lijanskim učnim jezikom: Aragni Angela,

Bisener Marija, Brancovig Marija, Bru-
mat Antonija, Camisig Pia, Caucig Ana,
Degrassi Marija, Grassi Alma, Illicher
Viljemina (usposobljena tudi za nemški
učni jezik), Kurschen Lidija, Macuz Anto-
nija, Miani Ana, Moretti Marija, Razza
Emilija, Santolini Marčela, Sossich Ma-
rija, Stanta Carmela; d) z nemškim učnim
jezikom: Deise Jožef, Kotnik Stana (z od-
liko), Lenček Hermina, Mayr Valerija (z
odliko), Ružar Ernesta, Steuerer Herta,
Sutter Evgenija, Strammer Marjeta, Šorli
Marija, Vipauz Karolina (z odliko), Vi-
pauz Marija, Wagner Adolf (z odliko); e)
Faini Henrik iz druge skupine za me-
ščanske šole z italijanskim učnim izpitom.
— Dopolnilne izpite iz posameznih pred-
metov ali učnih jezikov: Bortolotti Mar-
jeta, Faini Avgust, Ferluga Ferdinand,
Hren Adalbert, Katnik Valentin, Medič
Hinko, Vrtovec Ciril; iz francoščine: Bor-
tolotti Marija, Gutman Marjeta, Mozetič
Zora, Rossi Pia.

—g— **Laški pripravljalni tečaj za**
vstop v gimnazijo. Zveza laških učiteljev
se je obrnila na goriški magistrat s pro-
šnjo, da naj otvori pripravljalni tečaj za
vstop v laško gimnazijo. Tak tečaj otvo-
rijo prihodnji februar in se bo vršil do
konca šolskega leta po 3 ure na teden.

—g— **Kako skrbi goriški dež. odbor**
za napredek v kmetijstvu. Z odlokom od
dne 10. 9. t. l. je vabil kmetovalce na na-
ročbo umetnih gnojil z 20% popusta.
Kmetovalci, ki jim je vsak vinar dobro
došel, so se rade volje odzvali temu va-
bilu ter naročali gnojila za izboljšanje
travnistva. Stranke so — kakor običajno
— naročale gnojila potom županstev, ki so
moralo potrditi, da je prosilec vreden
podpore. Čas za povračila je bil do 30. 9.
t. l., t. j.: vsakdo si je gnojila lahko naro-
čil potom pristojnega županstva do 30. 9.
Po tem odloku so se županstva tudi ravnala,
zakaj dež. odbor, ki ni drugače po-
seben točen, je opozoril: »kasneje, t. j.
po 30. 9., doše prošnje, ki bi ne bile pod-
prte od županstva, se brez drugega zavr-
nejo«. Pa glejte! Županstva, ki so se dr-
žala gorenjega roka, so dobila od tega od-
govor: »Zaloga je bila s prej došlimi pro-
šnjami izčrpana«. Kdo je sedaj kriv? Vse-
kakor županstva, kaj ne? Kaj vas briga,
ako so vam prošnje došle 2. ali pozneje,
rok za vlaganje je bil dan do 30.1. Kam so
pa gnojila romala? Najbrže v Furlanijo,
kjer je travništvo bolj revno, kaj? Ubogi
Krašovci pa čakajte! Saj niste tako po-
trebni in saj se vam nudi tako velikanska
ugodnost 20% popusta!

Istrske vesti.

—i— **Popravek.** Na strani 1. v 4. ko-
loni članka »Odprava nesoglasja na šol-
skem polju v Istri« se je vrnila v II. od-
stavku 6. vrste neljuba pomota in se mora
glasiti za vejico »ta definitivnost« namesto
»ter definitivnost«. — Obenem prosimo
tudi poslance, naj se zavzamejo za to za-
devo!

—i— **Okrajna učiteljska konferenca**
za Koprski okraj se je sešla dne 20. t. m.,
in sicer slovenska v Dolini pod predsed-
stvom okr. šol. nadzornika Hinka Domin-
ka. Italijanska konferenca se je vršila v
Piranu. Kot zastopnik učiteljstva v okr.
šolskem svetu je bil izvoljen Italijan Mas-
solin z 271 glasovi proti 46, katere je do-
bil slovenski kandidat, deželni poslanec
Valentič.

Koroške vesti.

—k— **Kako skrbe Nemci za šole na**
Koroškem. Nemci dobro vedo, kako veli-
kanski faktor so ljudske šole. To umevajo
ti ljudje in podpirajo šole z vso vnemo
in poštrevnostjo. Toda še nekaj jih
bodi pri tem delu in to je brzkone glavni
spiritus agens: Ponemčiti deželo, po-
nemčiti slovenske otroke. In to se najhje
zgodí v šoli. V nežni mladosti pri prvem
pouku se materni jezik učenca zanemarija,
naravnost zaničuje, v sijajen blek pa se
stavi nemščina. Otroku to ostane in težko
se teh vriskov otrase pozneje, tudi če
ostane zvest svojemu materinemu jeziku.
Žal, pri veliki množini otrok pa rodi ta
tendenciozen pouk zaželjene sadove,
slovenski otroci se ponemčijo in ostanejo
tudi pozneje nemški janičari. Koliko dajo
torej Nemci za šole, se razvidi iz slede-
čega. V Grebinju pri Velikovcu so sezi-
dali letos novo ljudsko šolo, petrazredni-
co. Za to stavbo sta darovala Šudmarka